



NL Greenlabel
Voor een meetbare duurzame leefomgeving

*“Voor het verduurzamen en vergroenen
van onze leefomgeving”*





NL Greenlabel

De mens in balans met de natuur!

“En een duurzame gebiedsontwikkeling helpt daarbij”



Visie:

Door bij de inrichting van onze buitenruimte gebruik te maken van duurzame materialen met een meetbaar lage ecologische footprint en welke een sterke relatie hebben met de directe natuur om ons heen, kan de mens vrij consumeren zonder dat dit ten koste gaat van de natuur, deze kan er zelfs door floreren.



NL Greenlabel

- ▶ Balans mens en natuur, balans ecologische voetafdruk
- ▶ Kansen voor een groene en duurzame leefomgeving
- ▶ Meer dan 170 partners
- ▶ Wetenschappelijke Raad van Advies met toonaangevende professoren
- ▶ Logische samenwerking natuur-techniek-wetenschap-gezondheid
- ▶ Nadruk overheden en ontwikkelaars groene buitenruimte
- ▶ Duurzaamheid meetbaar maken als vertrekpunt voor verbeteringen



Leden Wetenschappelijke Raad van Advies



dr. Maarten Arentsen



dr. Jolanda Maas



drs. ing. Bob Ursem



dr. Andre van der Wurff



dr. ir. Robbert Snep



em. prof dr. ir. Michiel Haas



drs. Kim van der Leest



prof. dr. ir. Andy van den Dobbelsteen

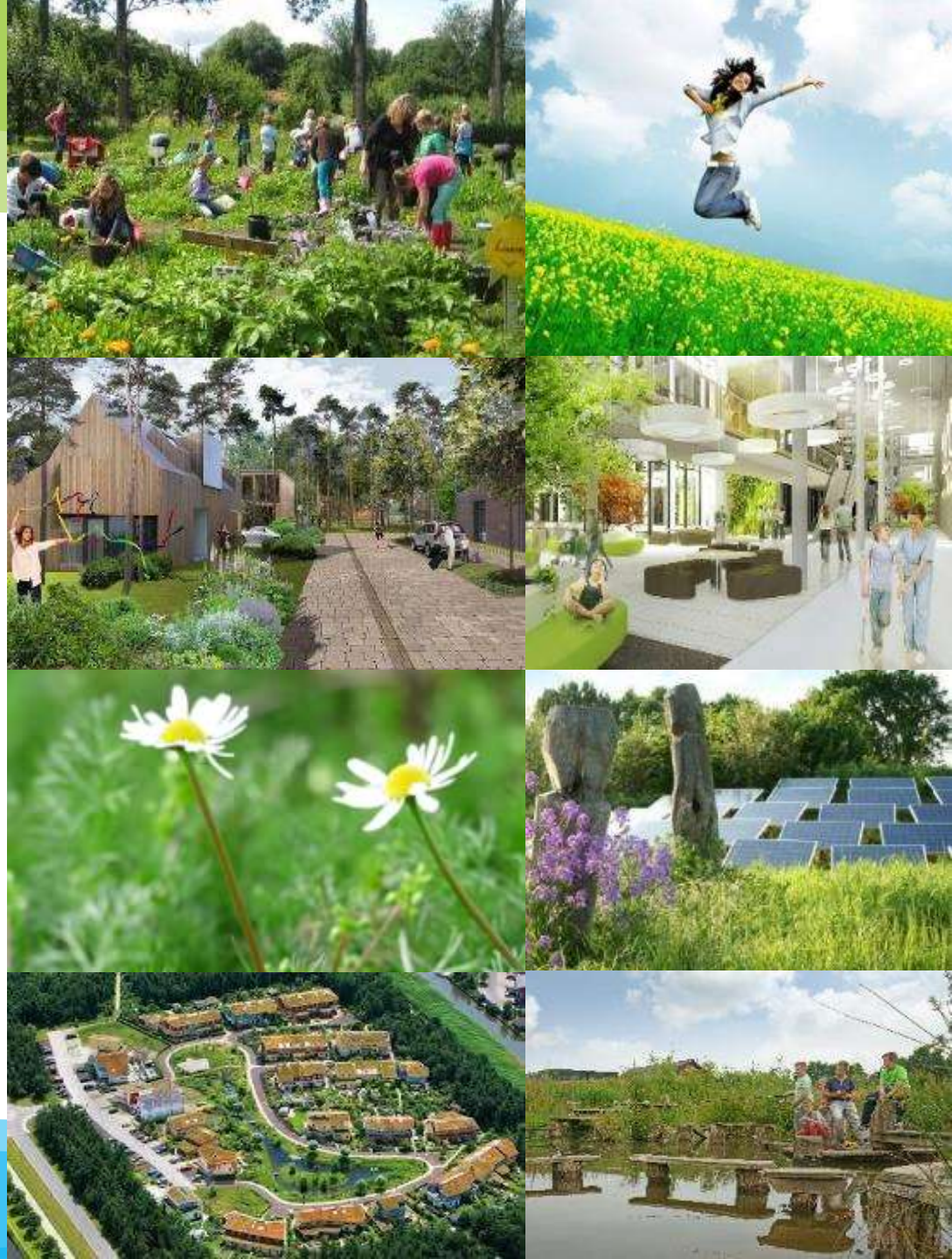
Groen als kwaliteit?

- ▶ Eerst het bestaande landschap wegvagen, bouwen en dan decoreren
- ▶ ‘We kijken wel wat er straks aan budget over is’
- ▶ Groen is lastig
- ▶ Groen is duur
- ▶ De waarde van groen wordt veelal onderschat

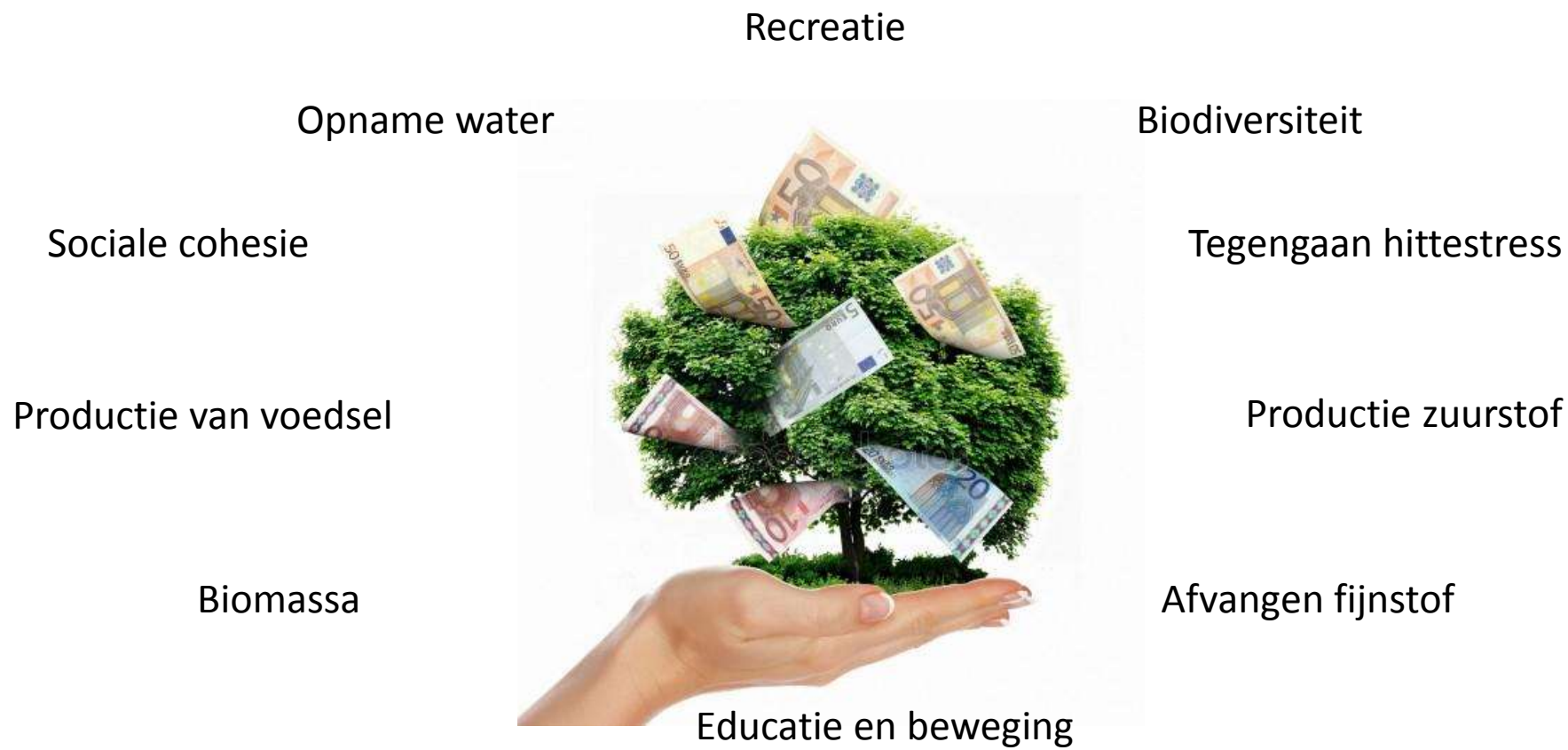


Kernwaarde van groen

- ▶ Betere gezondheid
- ▶ Grotere sociale cohesie
- ▶ Grotere aantrekkingskracht op steden/dorpen
- ▶ Beter functioneren op het vlak van wonen, economie, onderwijs en recreëren
- ▶ Reductie geluidshinder
- ▶ Hogere waarde van onroerend goed
- ▶ Beter ontwikkeling bij kinderen zowel fysiek als mentaal
- ▶ Verbeterde concentratie en stimuleren van beweging
- ▶ Reductie vandalisme/agressie



Van decoratie naar waarde



Feiten en cijfers

- ▶ Groen verhoogt waarde van vastgoed van 5-15%
- ▶ Patiënten liggen gemiddeld dag minder in ziekenhuis als uitzicht op groen
- ▶ Onderhoudskosten kunnen 30-50% minder bij duurzaam groen
- ▶ Scholieren presteren 20% beter als er planten in de klas staan
- ▶ Een groen dak houdt 50% van het regenwater vast
- ▶ Een volwassen boom verdampt 500 liter water per dag
- ▶ Een volwassen boom staat voor 300 soortenrijkdom
- ▶ Vaste planten borders na 7 jaar jaar goedkoper dan gras
- ▶ Als aantoonbaar positief voor klimaat en milieu ca. 10% Mia\Vamil



Bronnen

1. Bervaes, J.C.A.M., Vreke, J., 2004. De invloed van groen en water op de transactieprizen van woningen. Alterra rapport 959. WUR-Alterra, Wageningen.
2. Jókovi E.M. & Luttik J., 2003. Rood en groen - Het combineren van verstedelijking en natuur in de praktijk; Wageningen, 2003.
3. Wolfe, M.K., Mennis, J., 2012. Does vegetation encourage or suppress urban crime? Evidence from Philadelphia, PA. *Landscape and Urban Planning* 108(2-4):112-122.
4. Ulrich, R. S. (1984). View through a window may influence recovery from surgery. *Science*, 224:420- 421
5. Green WH and Ampt GA 1911 Studies on soil physics. *The journal of agricultural science* Volume 4, Issue 1 p. 1-24.
6. Getter K.L. & D.B. Rowe. The role of extensive green roofs in sustainable development. *HORTSCIENCE* 41(5):1276-1285. 2006
7. Rooij, S. van, A. Corment, W. Geertsema, M. Haag, P. Opdam, M. Reemer, R. Snep, J. Spijker.
8. Rapport Project "Plant in de klas", Productschap Tuinbouw/Fytageorus/TNO 2011
9. Kruid, S., 2016. Systematic literature review: school and community garden interventions in children. BSc-Thesis Wageningen University.

Tijd voor een nieuw perspectief



Focus op de gezonde- en duurzame leefomgeving!



Keer het proces om

- ▶ Gebouw te gast in het landschap
- ▶ Wat is de kwaliteit van de bestaande omgeving?
- ▶ Co-creatie met alle stakeholders
- ▶ Burgerparticipatie: betrek omwonenden en toekomstige gebruikers voor succes op langere termijn
- ▶ Rentmeesterschap als ontwikkelaar
- ▶ Groen als natuur niet als decoratie
- ▶ Integraal duurzaam ontwikkelen



NL Greenlabel duurzaamheidspaspoorten

Producten & materialen

1. Transport/afstand
2. Samenstelling
3. Productie
4. Levensduur
5. Onderhoud
6. Energie
7. Herbruikbaarheid

Plant

1. Transport/afstand
2. Herkomst
3. Teeltwijze
4. Leverwijze
5. Biodiversiteit
6. Eco Toegevoegde Waarde (ETW)
7. Borging

Gebiedslabel

1. Ontwerp, realisatie & beheer
2. Producten & materialisatie
3. Energie & klimaatbestendigheid
4. Bodem & water
5. Biodiversiteit & landschappelijke waarden
6. Relatie mens & omgeving
7. Borging & beleid

1. Meerwaarde voor mens en natuur
2. Meaningful profit
3. Bij voorkeur lokaal

4. Geen verspreiding toxische stoffen
5. Rechtvaardig
6. Bij voorkeur bio-based

NL Greenlabel duurzaamheidsindicatoren

Hoofdindicatoren	Subindicatoren	Hoofdindicatoren	Subindicatoren
1. Ontwerp, realisatie en onderhoud		5. Biodiversiteit en landschappelijke waarden	
	1.1. Ontwerp		5.1. Omgaan met aanwezige waarden: natuur, cultuur, archeologie, etc.
	1.2. Realisatie		5.2. Aansluiting met de lokale natuur
	1.3. Onderhoud		5.3. Biodiversiteitsbevordering
2. Producten en materialisatie		6. Relatie mens & omgeving	
	2.1. Duurzaamheid en circulariteit van producten en materialen		6.1. Betrokkenheid van mensen
	2.2. Beplanting		6.2 Bereikbaarheid
	2.3. Gebouwen		6.3 Sociale Veiligheid
3. Energie en Klimaatbestendigheid			6.4 Gezondheid
	3.1. Energiebalans en energietransitie	7. Borging en beheer	
	3.2 Hittestress		7.1. Borging kwaliteit van duurzaamheid
	3.3 Hinder		7.2. Borging financierbaarheid
4. Bodem en Water			
	4.1 Bodem		
	4.2 Waterkwaliteit		
	4.3. Waterhuishouding		

NL Greenlabel Gebiedslabel

- ▶ Integrale duurzaamheid onafhankelijk meetbaar gemaakt
- ▶ Onafhankelijke beoordeling door NL Greenlabel assessoren van een select gezelschap ingenieursbureaus
- ▶ Een laagdrempelige manier van meten (en weten)
- ▶ Waarde van groen en mens staat centraal

Duurzaamheidspaspoort

Buitenruimte NIOO - KNAW

Categorie: **Duurzame buitenruimte**
Visie en Ontwerp: **Koninklijke Ginkel Groep**
Realisatie: **NIOO - KNAW**



Royal HaskoningDHV en Stabilitas hebben de buitenruimte beoordeeld op:

1. Ontwerp, aanleg en onderhoud
2. Producten en materialen
3. Energie en klimaat
4. Bodem en water
5. Biodiversiteit
6. Relatie mens en omgeving
7. Borging

Royal HaskoningDHV en Stabilitas kennen, op basis van expert judgement, de onderstaande score toe aan deze buitenruimte:



NL Greenlabel A*

Deze duurzaamheidsscore is geldig van 11 juli 2017 tot 11 juli 2022

* Zie beoordelingsrapport voor achtergrondinformatie

Assessoren NL Greenlabel



NL Greenlabel Gebiedslabel als procestool

- ▶ Inzetten als procestool met 5 onderdelen;
 - ▶ Quicksan,
 - ▶ Nulmeting,
 - ▶ Beoordeling ontwerpfase,
 - ▶ Beoordeling realisatiefase
 - ▶ Overhandiging
- ▶ Auditrapport met beoordeling en aanbeveling in elke beoordelingsfase

Duurzaamheidspaspoort

Buitenruimte NIOO - KNAW

Categorie: **Duurzame buitenruimte**
Visie en Ontwerp **Koninklijke Ginkel Groep**
Realisatie: **NIOO - KNAW**



Royal HaskoningDHV en Stabilitas hebben de buitenruimte beoordeeld op:

1. Ontwerp, aanleg en onderhoud
2. Producten en materialen
3. Energie en klimaat
4. Bodem en water
5. Biodiversiteit
6. Relatie mens en omgeving
7. Borging

Royal HaskoningDHV en Stabilitas kennen, op basis van expert judgement, de onderstaande score toe aan deze buitenruimte:



NL Greenlabel A*

Deze duurzaamheidsscore is geldig van 11 juli 2017 tot 11 juli 2022

* Zie beoordelingsrapport voor achtergrondinformatie



Proces NL Greenlabel Gebiedslabel



Uitgangspunten

Natuur

Mens

Ontwerp

Producten

Beplanting

Gebouw

Circulariteit

Realisatie

Onderhoud

Duurzaamheidsindicatoren

Energiegebruik

Hittestres

Klimaatbestendigheid

Bodem gebruik

Bodemleven

Waterkwaliteit

Waterhuishouding

Gezondheid

Biodiversiteit

Sociale veiligheid

Bereikbaarheid

Hinder

Borging

Duurzaamheid

Financieel

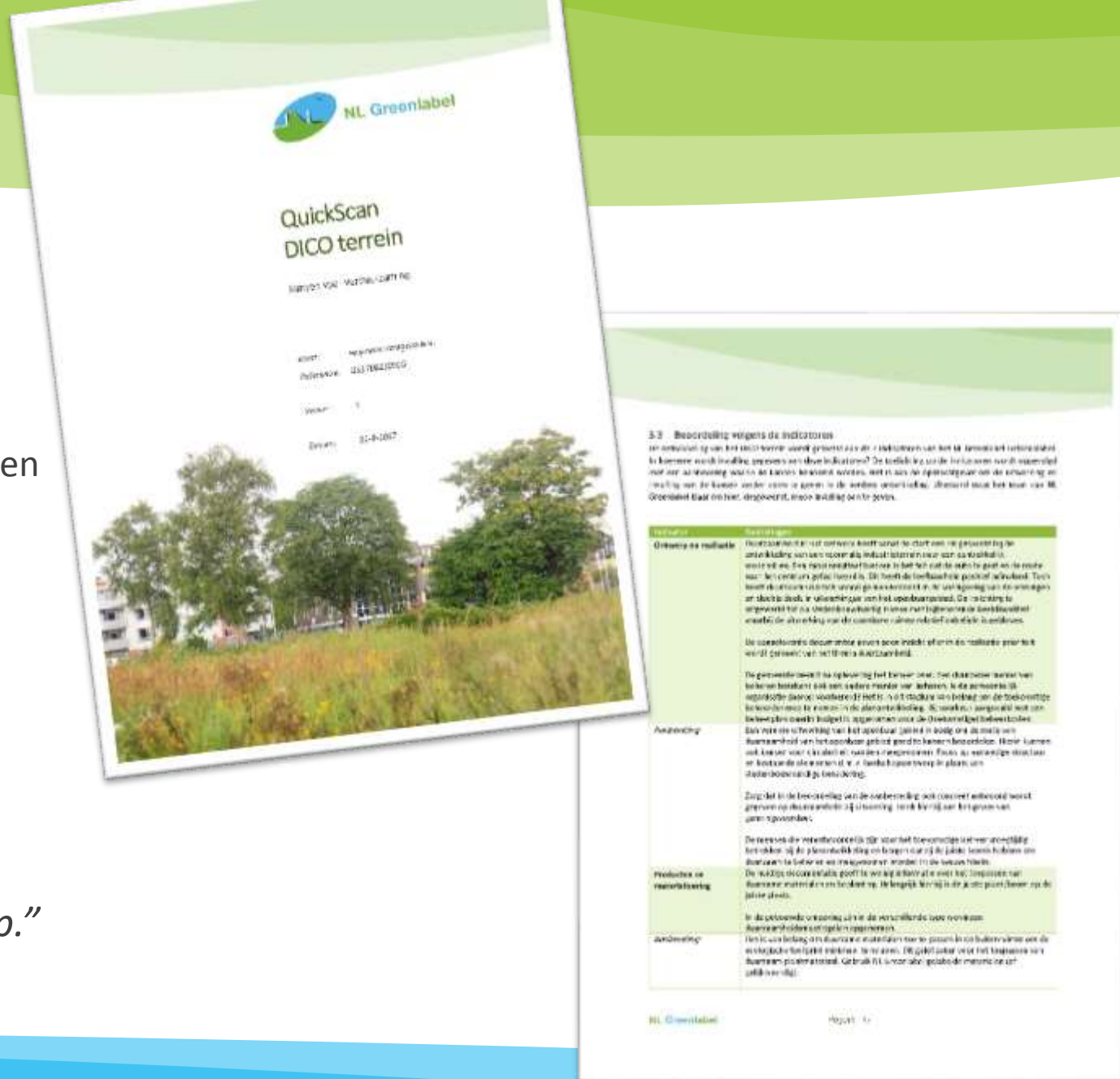
Beheer

Praktijk ervaring NL Greenlabel Gebiedslabel

- ▶ Waar lopen wij nu vaak tegen aan in de verschillende fases van de beoordeling
- ▶ En wat levert het op!

NL Greenlabel Quickscan

- ▶ Gericht op het ontwerp
- ▶ Geen certificaat, maar rapport met aanbevelingen op basis van de 7 indicatoren
- ▶ Dis harmonieus beeld invulling indicatoren
- ▶ Handboek inrichting openbare ruimte?



“Inzicht in de kansen van het ontwerp.”

NL Greenlabel Nulmeting

- ▶ Eerste onafhankelijke toets van huidige stand van zaken
- ▶ Interactieve sessie met een zo veel mogelijk relevante stakeholders
- ▶ (laatste) Kansen in integrale duurzaamheid en cross overs boven tafel krijgen
- ▶ Formuleren van een gezamenlijke ambitie en taal
- ▶ Duurzaamheidspotentieel wordt bepaald

“Inzicht in de kansen in het proces en organisatie.”



NL Greenlabel Ontwerpfase

- Belangrijke fase, vertaling ontwerp naar realisatie
- Borging in technische uitwerking en bestek
- Aanbestedingsvorm en inkoopbeleid

“Ambitie wordt concreet vertaald naar uitvoering.”



NL Greenlabel Realisatiefase

- ▶ Alle bewijslast is bekend
- ▶ Definitieve beoordeling vindt plaats
- ▶ Certificaat met beoordelingsrapportage
- ▶ Borging na realisatie fase

“Bewijs van een duurzame gebiedsontwikkeling die op de toekomst is voorbereid.”



Overhandiging

- ▶ Laten zien wat je bereikt hebt
- ▶ Certificaat als marketinginstrument
- ▶ Onafhankelijke bewijslast duurzaam werken en realiseren

“Zichtbaarheid en exposure op social media”



Video



TV audiences in the Netherlands will know Lodewijk Hoekstra from gardening programmes such as 'Eigen huis en tuin' and 'Groene handen'. But he's also one of the founders of NL Greenlabel, which promotes the use of sustainable products and materials in outdoor areas.

So how do you compare those products and materials, and the areas they're used in, to establish best practice? To meet this challenge, Royal HaskoningDHV developed a new, integral scoring system for NL Greenlabel: the 'sustainability passport'.

It's a quality label based on seven criteria including design, energy and climate, and biodiversity. There are three main categories: 'products and materials', 'plants', and 'areas'. In the category 'areas', NIOO has now been awarded a quality label 'A' - the highest score.

Giving back to nature

The label is recognition for NIOO's innovative approach to outdoor space, which is based on the idea of 'giving back to nature'. When construction began on the NIOO building in 2009, the plan was to compensate for any disruption to nature that its presence in the landscape would cause.

To this end, both traditional and novel techniques were applied, including the use of wooded banks as natural fencing - 'ecological barbed wire' - and the construction of a living green roof.

Since the building's completion in 2011, the natural biodiversity of both plants and animals around the NIOO-building has skyrocketed: from an abundance of orchids in late spring to returning residents such as kingfishers and reed warblers.

In addition, NIOO's very active Gardening Committee has overseen the completion of further projects such as a number of bee hotels for solitary bees, and the transformation of the wooded banks into woven hedgerows using



NIOO director Louise Vet with the NL Greenlabel passport

Images



Louise Vet & Steven Karmeling



Group photo of NIOO staff

Wat levert het op?

- ▶ Onafhankelijke (sparrings)partner die meekijkt of de ambities ten aanzien van integrale duurzaamheid gehaald worden gedurende de volledige doorlooptijd van het project.
- ▶ Een procestool om integrale duurzaamheid sturend te laten zijn in de uitwerking.
- ▶ Garantie dat alle thema's van integrale duurzaamheid worden verkend.
- ▶ Een gezonde leefomgeving door een duurzame gebiedsontwikkeling

Duurzame gebiedsontwikkeling

- ▶ Niet over praten maar doen
- ▶ Niet vertellen wat je gaat doen maar waarom
- ▶ Samen maak je het verschil





NL Greenlabel
Voor een duurzame leefomgeving

Bedankt voor uw aandacht

